

บันทึก

เรื่อง การประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและ
มาตรฐานเฉพาะรายการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตาม
พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ สร.๐๔๐๓/๓๘๖๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๔ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นตามความประสงค์ของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ อก.๐๔๑๐/๓๗๕๖ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๔ ที่ส่งให้ประกอบการพิจารณาว่าการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเท่าที่ทำอยู่ในต่างประเทศกระทำได้สองวิธี คือ กำหนดมาตรฐานเป็นรายผลิตภัณฑ์ เช่น มาตรฐานถ่านไฟฉาย มาตรฐานหลอดไฟฟ้า มาตรฐานสับประตูกะป๋อง อีกวิธีหนึ่ง คือ กำหนดเฉพาะรายการซึ่งจะใช้ได้ทั่วไปสำหรับผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ผลิตภัณฑ์ที่อาจรวมกลุ่มกันได้ เช่น มาตรฐานฉลาก มาตรฐานสิ่งเจือปนในอาหาร มาตรฐานวิธีวิเคราะห์ วิธีที่กำหนดเฉพาะรายการซึ่งจะใช้ได้ทั่วไปมีปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ว่า จะไม่เป็นการประกาศกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดังนั้น จึงไม่อาจประกาศโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕ ได้ หรือถ้ามีความเห็นว่าการประกาศกำหนดเฉพาะรายการดังกล่าว อาจประกาศได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕ แล้ว ก็จะก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะขออนุญาตเพื่อใช้เครื่องหมายมาตรฐานตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖ ซึ่งในเรื่องนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมมีความประสงค์จะให้มีการประกาศกำหนดเฉพาะรายการเช่น กำหนดมาตรฐานฉลาก มาตรฐานสิ่งเจือปนในอาหาร มาตรฐานวิธีวิเคราะห์ ตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยไม่ประสงค์จะให้ผลตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นพร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งได้เชิญไปชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเห็นว่า การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ทำอยู่ในต่างประเทศอาจกระทำได้สองวิธี คือ โดยกำหนดมาตรฐานเป็นรายผลิตภัณฑ์วิธีหนึ่ง และกำหนดมาตรฐานเป็นรายการซึ่งใช้ได้ทั่วไปสำหรับผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ผลิตภัณฑ์ที่อาจรวมกลุ่มกันได้ อีกวิธีหนึ่งนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การกำหนดตามวิธีดังกล่าว ย่อมต้องเป็นไปตามบทกฎหมายของประเทศนั้น ๆ แต่พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑

หาได้บัญญัติไว้เช่นนั้นไม่ จริ่งอยู่มาตรา ๓^๑ ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “มาตรฐาน” ไว้กว้าง เมื่ออ่านเฉพาะความในมาตรานี้ อาจทำให้เข้าใจว่าการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น จะกำหนดเป็นรายผลิตภัณฑ์ก็ได้ หรือกำหนดเป็นรายการซึ่งใช้ได้ทั่วไปสำหรับผลิตภัณฑ์หลายๆ อย่างก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่า เพียงแต่ความในมาตรา ๓ นั้นจะนำไปใช้ให้เกิดผลบังคับได้อย่างไรได้ไม่ มาตรา ๓ ต้องใช้ประกอบกับมาตราอื่นในพระราชบัญญัตินี้ที่บัญญัติวิธีการไว้ให้เกิดผลบังคับได้ ดังเช่นในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม รัฐมนตรีอาจกำหนด แก๊ซ และยกเลิกมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดๆ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการได้” ซึ่งหมายความว่า เมื่อใดรัฐมนตรีเห็นว่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดสมควรจะได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น รัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นขึ้นไว้ตามมาตรา ๑๕ ได้ เมื่อผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคนใดที่ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดเดียวกันนั้นต้องการจะได้รับประโยชน์จากประกาศกำหนดมาตรฐาน ก็มีสิทธิขอใช้เครื่องหมายมาตรฐานได้โดยปรับปรุงผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตนให้เข้ากับมาตรฐานที่รัฐมนตรีประกาศ และยื่นคำขอต่อคณะกรรมการเพื่อขอติดเครื่องหมายมาตรฐานแสดงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๑๖^๒ หรือเมื่อรัฐมนตรีเห็นว่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดควรจะต้องตรวจตราควบคุมเพื่อความปลอดภัยหรือป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ ก็อาจตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นต้องเป็นไปตาม

^๑ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“มาตรฐาน” หมายความว่า ข้อกำหนดรายการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับ

(๑) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติ การทำ เครื่องประกอบ คุณภาพ ชั้นส่วนประกอบ ความสามารถ ความทนทาน และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๒) วิธีทำ วิธีออกแบบ วิธีเขียนรูป วิธีใช้ วัสดุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๓) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติของหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น รวมตลอดถึงการหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น วิธีการบรรจุ หุ้มห่อหรือผูกมัด และวัสดุที่ใช้ในการนั้นด้วย

(๔) วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ วิธีเปรียบเทียบ วิธีตรวจ วิธีทดสอบ และวิธีชั่ง ตวง วัด อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๕) คำเฉพาะ คำย่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย สี เลขหมาย และหน่วยที่ใช้ในทางวิชาการอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๖) ข้อกำหนดรายการอย่างอื่นอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามที่รัฐมนตรีประกาศหรือตามพระราชกฤษฎีกา

^๒ มาตรา ๑๖ ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีประกาศกำหนดมาตรฐานแล้วจะแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นได้ ต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรฐานได้โดยดำเนินการตามมาตรา ๑๗^๓ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาเช่นนั้นแล้ว ผู้ใดทำหรือนำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดที่กำหนด ก็ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐^๔ หรือมาตรา ๒๑ แล้วแต่กรณี

ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมมีความประสงค์จะให้มีการประกาศกำหนดมาตรฐานเป็นรายการซึ่งใช้ได้ทั่วไปแก่ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ชนิด เช่น มาตรฐานฉลากมาตรฐานสิ่งเจือปนในอาหาร มาตรฐานวิธีวิเคราะห์ นั้น เข้าใจว่าเป็นวิธีที่กำหนดขึ้นไว้เพื่อความสะดวกสำหรับเป็นอุปกรณ์แก่การที่จะกำหนดมาตรฐานเป็นรายผลิตภัณฑ์โดยจะได้ไม่ต้องประกาศซ้ำทุกครั้งเพียงแต่อ้างประกาศกำหนดมาตรฐานเฉพาะรายการซึ่งได้ประกาศไว้แล้วเท่านั้น แต่เนื่องจากในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจให้ทำเช่นนั้นได้ จึงไม่อาจทำได้ตามความประสงค์ดังกล่าว

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๑๔

^๓ มาตรา ๑๗ เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ จะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานก็ได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และระบุนับเริ่มใช้บังคับไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๔ มาตรา ๒๐ ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๑ ผู้ใดนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง